

Procesverslag d.d. 09-11-2024

Samenwerking GroenLinks en PvdA in Den Bosch – proces naar een besluit op 21 november 2024

GroenLinks en PvdA werken op landelijk niveau in toenemende mate samen. De partijen vormen een gezamenlijke fractie in de Eerste Kamer en deden met één lijst GroenLinks-PvdA mee aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 22 november 2023. Beide partijen vormden ook een gezamenlijke lijst bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2024, nadat de leden van beide partijen met grote meerderheid vóór stemden.

In maart 2026 vinden de volgende gemeenteraadsverkiezingen plaats. De vraag is of – en zo ja hoe – op lokaal niveau partijen bereid zijn tot intensiever samenwerking dan voorheen. In december 2024 moeten alle lokale afdelingen van GroenLinks en PvdA dat aan de respectievelijke partijbureaus laten weten.

De eerste, oriënterende gesprekken over deze vraag hebben vanaf eind 2023 plaats gevonden tussen de besturen, fracties en bestuurders van GroenLinks en PvdA in Den Bosch. Het is echter aan de leden van beide partijen om een besluit over toekomstige samenwerking te nemen.

Het besluit over de definitieve vorm van samenwerking zal genomen worden tijdens een parallelle algemene ledenvergadering van beide partijen op 21 november 2024. Dit verslag is een weergave van het tot nu toe gevolgd proces.

Procesvoorstel d.d. 25-03-2024

In het voorjaar van 2024 werd door de afdelingsbesturen PvdA en GroenLinks Den Bosch de volgende vraagstelling geformuleerd die ter besluitvorming aan de leden zou worden voorgelegd.

1. Willen de leden van GroenLinks en PvdA in Den Bosch dat hun partijen rond en vooral na de verkiezingen samenwerken in de gemeenteraad en mogelijk ook in het gemeentebestuur?
2. Zo ja, in welke vorm willen de leden dat beide partijen gaan samenwerken?
  - a. Met een stembusakkoord – elke partij een eigen lijst en programma, maar wel een aantal concrete punten waarop samengewerkt gaat worden;
  - b. op basis van samenwerkingsafspraken – alleen samen in een coalitie, gezamenlijke wethouderkandidaten, gezamenlijke fractievergaderingen, verdeling van woordvoerderschappen, etc.;
  - c. met een fractiefusie na de verkiezingen – meedoen met een eigen lijst en programma en na de verkiezingen één fractie vormen, zoals onlangs gebeurde in de Eerste Kamer;

- d. meedoen als samenvoeging van aanduidingen (SvA) – op basis van een gezamenlijk verkiezingsreglement één programma schrijven en één kandidatenlijst samenstellen, waarbij na de verkiezingen één fractie ontstaat.

Het gaat in dit besluitvormingsproces niet om de vraag of de Bossche afdelingen van GroenLinks en PvdA zouden moeten fuseren. De afdelingen hechten grote waarde aan eigen karakter en identiteit. De vraag die de leden van beide afdelingen samen moeten beantwoorden betreft enkel de vorm van samenwerking in de gemeenteraad vanaf 2026.

Een en ander werd uiteengezet in het document Samenwerking GroenLinks en PvdA in Den Bosch – proces naar een besluit in november 2024, d.d. 25-03-2024.

Vaststelling proces

In april hielden beide partijen afzonderlijk een algemene ledenvergadering (PvdA woensdag 3 april, GroenLinks woensdag 24 april) waarin het proces uiteengezet werd. Verschillende samenwerkingsmogelijkheden werden toegelicht en leden gingen met elkaar in gesprek over de argumenten voor en tegen samenwerking.

In de ALV van PvdA Den Bosch hebben de leden het procesvoorstel d.d. 25-03-2024 unaniem vastgesteld.

De ALV van GroenLinks heeft tot en met stap 2 akkoord gegeven op het procesvoorstel en vroeg om een aantal verdiepende bijeenkomsten met partijleden, waarin de samenwerkingsmogelijkheden verder in kaart gebracht werden.

Verdiepende gesprekken binnen partijen

Op 22 mei organiseerde PvdA Den Bosch een ledenbijeenkomst over de samenwerking. Zo'n 25 leden spraken met elkaar over verschillende samenwerkingsvormen, de voor- en nadelen van elk van de mogelijkheden en over mogelijke programmaonderdelen waarop we een roodgroene agenda zouden kunnen baseren.

GroenLinks kwam in een tussentijdse ledenbijeenkomst en een ingelaste ALV tot het instellen van een werkgroep Samenwerkingsmogelijkheden die in het najaar verschillende opties verder uitwerkt en weegt.

Ook is een klankbordgroep Linkse Samenwerking in het leven geroepen waarin wethouders, fractievoorzitters en voorzitters van beide partijen zitting hebben. De klankbordgroep vroeg de besturen van beide partijen een heldere opdracht te formuleren aan de werkgroep Samenwerkingsvormen bij GroenLinks en de bestuursleden die vanuit PvdA de samenwerkingsvormen verder in kaart brengen. Dit resulteerde in een gezamenlijk document d.d. 26-07-2024.

Inmiddels is de hierboven genoemde optie 2.c (fractiefusie na de verkiezingen) vervallen. De besturen besloten daartoe na overleg met de klankbordgroep. Je kunt kiezers niet op twee partijen laten stemmen met de belofte dat deze na de verkiezingen samen gaan werken in één fractie. Dat is onzuiver richting kiezers, maar ook richting mogelijke coalitiepartijen. Bovendien zouden na de verkiezingen de twee fracties zelfstandig kunnen besluiten toch *niet* verder te gaan als één fractie. Kortom, er werd unaniem besloten deze optie te laten vervallen om zo met een zo helder mogelijk verhaal de kiezers tegemoet te treden.

Nadere informele kennismaking tussen de partijen:

In twee stadsgesprekken Waar het schuurt, over migratie op 4 april en over klimaat op 13 juni, in gezamenlijke campagneactiviteiten rondom de Europese verkiezingen en tijdens de grote PvdA GroenLinks Zomerborrel op 24 augustus hebben leden en kader van beide partijen elkaar beter leren kennen en hebben zij op informele wijze samengewerkt.

Verdiepende gesprekken binnen én tussen de partijen:

Op 27 september werd in SCC De Stolp een grote ledenbijeenkomst voor leden van beide partijen georganiseerd, waarbij leden met elkaar in gesprek gingen over samenwerking in mogelijke vormen daarvan. Er werd gesproken over hoe de samenwerking nu verloopt, hoe verschillende samenwerkingsvormen in de praktijk werken en wat voor- en nadelen zijn. We brainstormden over visie, strategie en inhoudelijke speerpunten.

Op donderdag 10 oktober stemden de leden van GroenLinks tijdens een extra ALV in Werkwarenhuis in met het proces om te komen tot samenwerking en met het verslag van de werkgroep Samenwerkingsvormen GroenLinks Den Bosch d.d. 20-09-2024 dat werd gepresenteerd.

Op dinsdag 15 oktober sprak PvdA Den Bosch in café Station Zuid met zo'n dertig partijleden over idealen en ambities en over de manier waarop we in onrustige tijden onze stad eerlijker, socialer, mooier én groener maken. De algehele conclusie was dat we voor verandering mee moeten besturen en dat we voor progressief beleid zullen moeten samenwerken. Te beginnen met een intensiever samenwerking met GroenLinks Den Bosch.

Verslag samenwerkingsopties PvdA Den Bosch

PvdA Den Bosch heeft drie opties voor toekomstige linkse samenwerking uitgewerkt:

1. Samenwerken vanuit twee fracties als vanouds;
2. Twee intensief samenwerkende fracties na verkiezingen met twee kandidatenlijsten, twee programma's en een stembusakkoord en/of samenwerkingsafspraken;
3. Samenvoeging van Aanduidingen: één fractie na verkiezingen met één kandidatenlijst en één verkiezingsprogramma van twee partijen onder één naam.

In het document 'Drie scenario's voor linkse samenwerking in Den Bosch – PvdA Den Bosch, 24-09-2024' is een overzicht gemaakt waarin voor de bovenstaande opties kort en bondig (onder andere) de volgende vragen beantwoord worden: wat betekenen de verschillende scenario's voor de samenstelling van lijst, voor de verkiezing van een lijsttrekker, voor wethouderskandidaten, voor het op te stellen verkiezingsprogramma, voor de te voeren campagne en voor de positionering van partijen en fracties richting de raadsverkiezingen? Het document is op de gezamenlijke ledenbijeenkomst in De Stolp gepresenteerd.

Verslag samenwerkingsopties GroenLinks Den Bosch

Een GroenLinks werkgroep van drie leden van het afdelingsbestuur en drie overige leden

heeft een verslag gemaakt m.b.t. de samenwerkingsopties: Verslag werkgroep Samenwerkingsvormen

GroenLinks Den Bosch, 20-09-2024. Hierin worden voor- en nadelen genoemd t.a.v. de verschillende samenwerkingsopties, alsmede de voor- en nadelen van de verschillende besluitvormingsopties. Mede op basis van hetgeen in het verslag wordt weergegeven worden door het bestuur verschillende zaken tegen elkaar afgewogen. Het verslag is op de gezamenlijke ledenbijeenkomst in De Stolp gepresenteerd.

Besluitvormingsproces: twee mogelijkheden

In een gezamenlijk overleg op 1 september 2024 hebben beide besturen de wens uitgesproken het besluitvormingsproces zoals hierboven omschreven te willen uitbreiden met een online referendum. Een referendum biedt álle leden binnen een afdeling de mogelijkheid om zich uit te spreken over de samenwerking. Je creëert zodoende een breder draagvlak. Met een niet-bindend referendum moedig je leden aan om naar de ALV te komen voor het eigenlijke besluit. Met een bindend referendum geef je nadrukkelijk mandaat aan álle leden, niet alleen de aanwezigen op een ALV, en ligt er een duidelijke en heldere keuze voor.

De landelijke partijbureaus van zowel GroenLinks als PvdA bieden de mogelijkheid om onder leden een referendum te organiseren met een online referendumentool. Dat kan zowel met een niet-bindende ledenraadpleging waarin leden hun voorkeur kunnen aangeven voor een van drie samenwerkingsopties, als met een bindend ledenreferendum waarin één optie ter besluitvorming aan de leden wordt voorgelegd.

Voor het implementeren van een (bindend) referendum zijn zowel bij PvdA als bij Groen Links de besturen gemachtigd; bij beide partijen is hierover geen ALV besluit nodig. Een niet-bindende ledenraadpleging is een peiling onder álle leden, waarbij het uiteindelijk besluit over samenwerking in de ALV van 21 november zal worden genomen.

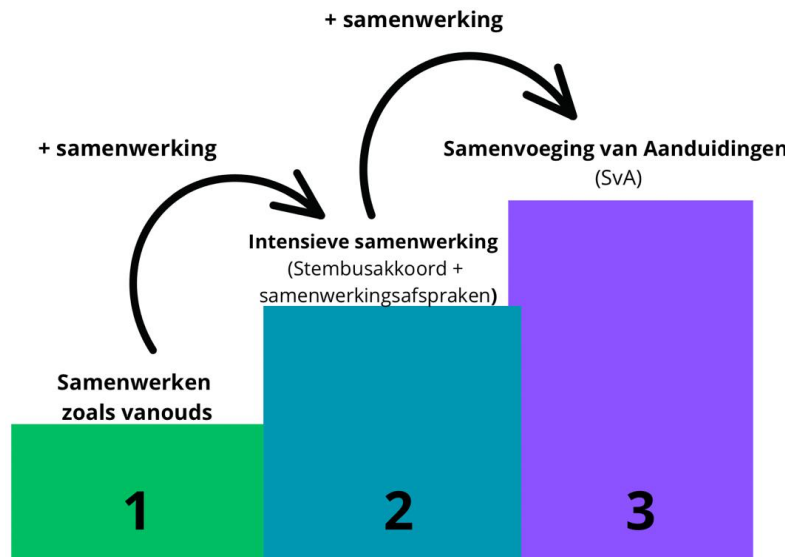
Een bindend ledenreferendum vervangt het voorgenomen ALV-besluit op 21 november. Wellicht zal er op 21 november een aanvullend besluit moeten worden genomen: namelijk, bij afwijzing van de voorgestelde samenwerkingsvorm zal er wellicht een besluit over een minder vergaande vorm van samenwerking kunnen worden genomen.

PvdA Den Bosch: niet-bindende ledenraadpleging, gevolgd door ALV-besluit

Het bestuur van PvdA Den Bosch heeft na zorgvuldig beraad op 18 september besloten tot een niet-bindende ledenraadpleging, waarin de leden van PvdA Den Bosch drie opties van samenwerken worden voorgelegd:

1. Samenwerken vanuit twee fracties als vanouds;
2. Twee intensief samenwerkende fracties na verkiezingen met twee kandidatenlijsten, twee programma's en een stembusakkoord en/of samenwerkingsafspraken;
3. Samenvoeging van Aanduidingen: één fractie na verkiezingen met één kandidatenlijst en één verkiezingsprogramma van twee partijen onder één naam.

Optie 1 heeft de minst vergaande vorm van samenwerking en optie 3 heeft de meest vergaande vorm van samenwerking.

De uitkomst van de niet-bindende ledenraadpleging zal leiden tot de volgende vraagstellingen in de ALV van PvdA Den Bosch op 21 november:

- Bij een absolute meerderheid (>50%) voor één van de drie opties wordt deze optie tijdens de ALV in stemming gebracht;
- Bij een niet-absolute meerderheid (<50%) voor één van de drie opties houdt het bestuur van PvdA Den Bosch de mogelijkheid open om de optie met een meer vergaande vorm van samenwerking tijdens de ALV in stemming te brengen.

De samenwerkingsvorm die in stemming wordt gebracht zal met een voor/tegen vraag moeten worden beantwoord.

Bij een meerderheid vóór zal deze samenwerkingsvorm het voorstel voor samenwerking met GroenLinks zijn.

Bij een meerderheid tégen zal de samenwerkingsvorm die een stap lager ligt aan GroenLinks worden aangeboden als preferente samenwerkingsvorm.

Twee voorbeelden:

Tijdens de ledenraadpleging onder leden van PvdA Den Bosch stemt 5% voor optie 1, 63% voor optie 2 en 32% voor optie 3. Optie 2 wordt ter besluit voorgelegd tijdens de ALV van PvdA Den Bosch op 21 november. Als in de ALV de meerderheid van de aanwezige leden vóór optie 2 stemt, leggen we deze samenwerkingsvorm (stembusakkoord en verdere samenwerkingsafspraken) voor bij GroenLinks. Als de meerderheid van de leden tégen optie 2 stemt, bieden we optie 1 (samenwerken als vanouds) aan bij GroenLinks.

Tijdens de ledenraadpleging stemt 10% voor optie 1, 46% voor optie 2 en 44% voor optie 3. Omdat er geen absolute meerderheid is voor een van de drie opties brengen we in dit geval optie 3 (Samenvoeging van Aanduidingen) in stemming tijdens de ALV. Bij een meerderheid vóór wordt dit dus de optie die we aanbieden bij GroenLinks; bij een meerderheid tégen bieden we optie 2 (stembusakkoord en verdere samenwerkingsafspraken) aan bij GroenLinks.

GroenLinks Den Bosch: bindend ledenreferendum

Het bestuur van GroenLinks kiest na zorgvuldige afweging voor een bindend ledenreferendum. Het is statutair vastgelegd dat een ledenraadpleging altijd een voor -

tegen vraag dient te zijn. Het bestuur van GroenLinks Den Bosch wil in het bindend ledenreferendum inzetten op de hoogste vorm van samenwerking:

“Ben je voor of tegen een Samenvoeging van Aanduidingen (SvA: GroenLinks-PvdA) bij de verkiezingen in 2026 voor de gemeenteraad van ‘s-Hertogenbosch?”

Bij een meerderheid vóór zal de SvA de samenwerkingsvorm zijn die aan PvdA wordt voorgesteld.

Bij een meerderheid tégen zal er aan de ALV een minder vergaande optie (Stembusakkoord) worden voorgelegd, waarover een besluit kan worden genomen. Indien dat wordt aangenomen zal deze optie aan de PvdA worden voorgelegd. Als ook dat zou worden afgewezen zal er samengewerkt blijven worden zoals dat nu ook al gebeurt. Uiteraard zal dit dan ook aan de PvdA worden gecommuniceerd.

De uitslag van het bindend ledenreferendum heeft de statutaire waarde van een ALV besluit; de ALV in vergadering bijeen hoeft dus geen besluit over de Samenvoeging van Aanduiding meer te nemen.

Besluit over samenwerking op donderdag 21 november 2024:

Vanaf dinsdag 12 november organiseert PvdA Den Bosch een online ledenraadpleging waarin alle leden van de partij mogen aangeven hoe zij vanaf de gemeenteraadsverkiezingen 2026 met GroenLinks Den Bosch zouden willen samenwerken. Zij kunnen daarbij kiezen uit samenwerken als vanouds, een stembusakkoord en/of verder samenwerkingsafspraken en een Samenvoeging van Aanduidingen.

Eveneens vanaf dinsdag 12 november organiseert GroenLinks Den Bosch een online ledenreferendum met één ja/nee-vraag: *“Ben je voor of tegen een Samenvoeging van Aanduidingen (SvA: GroenLinks-PvdA) bij de verkiezingen in 2026 voor de gemeenteraad van ‘s-Hertogenbosch?”*.

Tijdens twee parallelle ledenvergaderingen op donderdag 21 november om 19:30 in het Mariapaviljoen vindt de definitieve besluitvorming plaats:

- Om 19:30 komen de leden van PvdA in een ALV bijeen en wordt de uitslag van de ledenraadpleging van PvdA bekend gemaakt. De samenwerkingsvorm die de voorkeur heeft van de meerderheid van de PvdA-leden zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de ALV.
- Om 20:15 komen ook de leden van GroenLinks in een ALV bijeen en zullen zij de uitslag van hun referendum bekend maken en hun preferente samenwerkingsvorm bepalen.
- Om 21:00 zal in een gezamenlijke bijeenkomst de definitieve samenwerkingsvorm worden bepaald. Bij verschillende uitkomsten zal dat de minst vergaande samenwerkingsvorm zijn.

In december 2024 wordt de uitslag doorgegeven aan beide partijbureaus en wordt afhankelijk van de uitkomst van de stemmingen een vervolgproces voorbereid. De besturen van GroenLinks en PvdA Den Bosch zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het hierboven omschreven proces.

Bijvoorbeeld: Groen Links kiest voor een Samenvoeging van Aanduiding (optie 3) en PvdA kiest voor een stembusakkoord en/of verdere samenwerkingsafspraken (optie 2), dan wordt de samenwerking na de verkiezingen optie 2: stembusakkoord en/of verdere samenwerkingsafspraken.

Uitwerking samenwerkingsvormen

In het document *Drie vormen van linkse samenwerking in Den Bosch – GroenLinks Den Bosch en PvdA Den Bosch, 09-11-2024* zijn de samenwerkingsvormen die ter besluitvorming voorliggen nauwkeurig uiteengezet.

Voor de meest vergaande samenwerkingsvorm *Samenvoeging van Aanduidingen* zijn door de samenwerkende afdelingsbesturen de belangrijkste uitgangspunten voor samenwerking zorgvuldig uitgeschreven. Beide partijen onderschrijven deze uitgangspunten die na een mogelijke keuze voor de Samenvoeging van Aanduidingen verder uitgewerkt zullen worden.

SAMENWERKINGSVORMEN			
GROENLINKS EN PVDA DEN BOSCH			
Gaan de partijen hierin samenwerken?	1.Samenwerking zoals vanouds	2. Stembusakkoord en samenwerkingsafspraken	3. Samenvoeging van Aanduidingen
Onder één naam functioneren	✗	✗	✓
Als één fractie in de Raad	✗	✗	✓
Samen één kandidatenlijst voor raadsleden en lijsttrekker	✗	✗	✓
Samen één verkiezingsprogramma	✗	✗	✓
Alleen samen in een coalitie	✗	✓	✓
Gezamenlijke fractievergaderingen	✗	✓	✓
Gezamenlijke speerpunten op inhoud	✗	✓	✓
Samenvoegen van verenigingen en besturen	✗	✗	✗

9 november 2024
 Bestuur PvdA Den Bosch
 Bestuur GroenLinks Den Bosch

